

– Figyeltél felhőt folyótükörben? Mintha szabadon úszna a vízben, pedig csak engedelmeskedik a szélnek. Mégis változik. Egyszer zord fekete, máskor narancssárga és bíborvörös színekben pompázik. Néha mogorva, néha nevető. Új alakokat öltve, játékosan szárnyal a magasban. Céltalannak tűnik. Mert saját útján halad. Ilyen semmittevőknek látszunk mi is az emberek szemében. Munkanélküliek. Szabadúszók. Naplopók. Vagy, ahogy régen mondták: horokályok. Ezt a szót egy régi lexikonban olvastam – alatta a magyarázattal: ismertető jelük a gondolkozás. Vannak egész jól öltözők is köztük, sőt olyan is, ki szakállát egész nap gondosan simogatja. Számuk napról napra nő, olyannyira, hogy szakszervezetbe való tömörülést mondták ki határozatilag. Az egyesülés célja a céltalan munka azonnali megszüntetése és a kormánytól máléliszttmentes, finomított kenyér és számozott cirkuszjegy pofmentes kikövetelése... A rendszer, amelyben születünk, nem tűrte a munkanélkülieket. Próbáltuk volna kiejteni akkor a szánkon: tesztorgász! De most végre mi is „dolgozhatunk”! Profi bot-, orsó- és műcsalitesztelő! Téged kivéve! Mert te amatőr vagy! Vér-amatőr! Gyere, felkötöm a horgod, ha már eljöttél velünk, bár fölösleges vagy köztünk. Vagy mégse? Ma éjjel elvállik! A csónak egy vastag ághoz kötve libegett. Enyhén himbálta a nagy folyó. Sarkában fogait összeszorítva tűrte öccse gúnyos megjegyzéseit az amatőr horgász. Hárman várták a naplementét: Péter, Jakab és János, az amatőr. Jakab felszerelte a botokat, és kiválasztotta a megfelelő műcsalikát. Erős zsinórt kellett kötni, mert hatalmas harcsák húzását ígerte az előttük álló éjszaka. A szél elcsendesedett. – Nincs veszélyben a Föld, még mindig több szünog van, mint ember! – csapkodta karját Péter, miközben a testvérekre pillantott. János a csónak végében gubbasztott, előbb öccse szorgoskodását figyelte, majd kezét arcába temetve gondolkodott.

A lenyugvó nap sugarai vörösrre festették a csónak orrát. A pontyhorgászok hazafelé igyekeztek, a harcsázók készültek az éjszakára. Jakab apró reszelővel fente a horgokat. Hosszú időn át bibelődött velük, míg Péter orsóját vizsgálta. A szünogok rendületlenül támadtak. A távolból hallatszott, amint párját hívja egy vízimadár. Valami gémféle lehetett. Jakab felpillantott a horogélezésből. – Nézzétek! – Mindhárman mutatoujja irányába fordultak. Egy hód úszott át a folyón, amely felvette már naplemente utáni szürke hálóköntösét. Meg kellett várniuk, amíg teljesen besötétedik. Jakab halványzöld lámpát rögzített a csónak külső falára. – Elmagyarázom neked a technikát! – fordult testvérehez. A műcsalit a partról behajló ágak, bokrok alá kell nagyon ügyesen bedobni, a fáról álmában vízbe zuhanó madárfióka vagy egér csobbanását utánözva. Pontosan kell célozni a legsejtelmesebb vízlyukakba, másképp folyton felakad a wobler, amelynek apró zörgő segíti hangját. Ne szóljon túl nagyot, ezért ne dobd magasra! A saját súlyától essen a vízfelszínre! Amint ez megtörténik, óvatosan kezdjed vontatni az orsóval befelé, mozgásával próbálva kapásra bírni a harcsát, amely kétféleképpen jöhet: beeső vagy vontatott woblerre. A halvány lámpa fénye segít, hogy ne dobj fel az ágakra! Így! – fejezte be Jakab az útmutatást, awal igen ügyeset dobott. János kezébe vette a botot. Próbádobásai még ügyetlenek voltak. Nem tudta, hányadikat dobhatta, amikor Péter megszólalt: – Besötétedett! Indulhatunk! Óvatosan eloldotta a csónakot, amely lassan himbálózni kezdett, majd lefelé indult az éjszakai szélcsendben az árral. A három horgász elfoglalta helyét, és állva várt. Jakab felkapcsolta a lámpát. Derengő fényében kísértetekként vonultak tova a bokrok. Ekkor a túlsó partról éktelen csattanás verte fel a csendet. – Raboll! – suttogta Péter. Mindhárman nagyot nyeltek. Az első dobások következtek. Nagy izgalommal juttatták be a folyóba hajló sűrű ágak alatti vízgödörökbe a csalikát. Minden csobbanásra jöhetett a harcsa, amely lomhának tűnik, viszont hihetetlenül gyorsan mozog. Pontosan támadó nagyragadozó. Újabb hatalmas zaj verte fel az éjszakát. A harcsa valósággal döngött a vízfelszínen, ahogy ráugrott a menekülni már nem tudó kishalra. Jakab gondolkodás nélkül a hang irányába dobott. Eredmény nélkül vontatta be csalikát. Csendes percek következtek. A tesztorgászok kezdeti izgalma alábbhagyni látszott. Bár képzeletük minden dobásnál kavarni látta a vizet, az eredménytelenség nyugalmat adott. – Nem jön – türelmetlenkedett halkán János. Jakab mutatoujját szájához emelve intette hallgatásra az amatőrt. Ütemesen dobáltak. Jánosnak már csak szeme és karja volt a jelenben. Gondolatban valahol a közeljövőben látta a hatalmas ragadozót, amely nem áldozatuk, hanem tanítómesterük, akivel találkozni megtiszteltetést jelent majd számukra. Persze, ha találkoznak. Ha sikerül valamelyiküknek pont a hal orra elé dobni a wobler a sötétben. Nagy művésznek képzelte el a harcsát, aki nem ugrik csak úgy a polgárok által odadobált lehetőségekre, mint a pulóveres kis művészek, akik – függetlenül attól, hogy gyárakból vagy egyetemi tanszékekről érkeznek – egész életükben hiába építgetik fáradhatatlanul karrierjüket, mégsem csillan meg bennük a művészet lángja, amely olyan, mint a harcsakapás: vagy van, vagy nincs. Jómaga nem tartozott az alkotók közé. Bár próbálkozott az irodalommal, de azon nagyon ritka szerzők közé volt sorolható, akik belátják, a névtelenségénél nagyobb lelki teher az örökös futottak még-kategória.

– A pálya féltehetségek „szervezői” munkáján át vezetett – morfondírozott magában. Mert az írás olyan, mint az AIDS: ha elkapja az embert, nincs menekvés. Hogyan is lehet meggyőzni bárkit is, hogy hagyja abba, miután közölte látta saját nevét a folyóiratokban, és szétoszthatta első kötetét rokonainak és barátainak... Hogyan mondhat meg bárki szemébe, hogy dilettáns, és nemcsak magának tesz jót, hanem az emberiségnek is, ha felhagy „alkotói munkájával”. A kritikusok „megértő hozzáállása”, a saját témaszegénysége, a gyorsan jött siker rákként terjed szét az ilyen ember agyában, és rövid idő alatt kezdi úgy látni: társai csak az ő góljaiért léteznek a pályán, holott ez éppen fordítva van... Engem sem tudott senki meggyőzni, sőt, nem is nagyon próbáltak, ellenkezőleg: adták alám a lovat, hogy „új hang” vagyok, kortársaim legjobbjá, az ígéretes költő. Egy napon aztán elolvastam egy igen érdekes könyvet. Pontosabban izgalmasat. Ekkor jöttem rá, hogy unalmas vagyok. – Kötelező, hogy izgalmas legyen az irodalom? – kérdeztem egy kritikus ismerősömet. – Nem, sőt, a hozzáértő bonyolult agyak a számodra unalmasat jobban szeretik. Mindenkinek más izgalmas, ez pedig nem népszavazás alapján dől el. Légy toleráns! Nem a sztori fontos, játssz a nyelvel! – felelte bátorítón. – Nekem van, mivel játszom! – gondoltam magamban, s azzal szép csendben visszavonultam a pályáról. Azóta olvasok. Mert jobb egy profi olvasó, mint egy agyondíjazott közepes író...

Ahogy ezt kimondta magában, beeső woblerje helyén felrobbant a víz. A tesztorgászok összerezzenek a jellegzetes csattanó hangra. János botja meggörbült: a harcsa elindult a mélybe. Iszonyú erővel harcolt életéért. Miközben Péter gyors mozdulatokkal lefelé engedte a csónak fékjét rögzítő kötelet, Jakab meggyújtotta homlokklámpáját. – Mekkora lehet? – kérdezte testvérét, majd választ sem várva, izgatottan folytatta: – Engedd utána a zsinórt! Hadd menjen! Csak néha tarts be neki! Elfárad! János ösztönösen tekerni próbálta az orsót, ám ekkor a nagyvad szinte magával rántotta a mélybe. A horgász most két kézzel fogta a bot parafanyelét. Zsinórt engedett, majd újra befeszített a halszálkának. Hatalmas erejétől, amellyel a mély vizek felé küzdötte magát, kiült a

fiatal férfi arcára a döbbenet. Az idő megállt számára, a végtelenben harcolt a harcsával.

– Fogalmam sincs, mekkora lehet! – sziszegte.

– Tekerjed-tekerjed! – biztatta Jakab, aki lámpájával közben a vizet pásztázta. Péternek sikerült megállítania a csónakot. János mellé ugrott, hogy kivegye kezéből a botot.

– Hagyd! Az ő hala! – utasította rendre Jakab. Elszánt percek következtek. A harc elszánt percei, amelyekben az apró halak, egerek, madárfiókák réme áldozattá vált. János nem tudhatta: alkarja fárad jobban vagy a harcsa. – Nem bírom kiszedni! Irtó nagy lehet! – nyögte elkeseredetten.

– Tarts ki! – bátorította Jakab. Ekkor tűnt fel a vízfelszínen először az állat farka. Csapásától a fivérek egymásra néztek. Kisvártatva megjelent a csónak oldalánál a hatalmas harcsafej.

– Ez legalább hatvan kiló! Ne tépd a száját! Óvatosabban fásaszd! Nehogy elszabaduljon! – utasított Jakab tovább.

– Életem hala, nem szalaszthatom el! Annyi mindent feladtam, de ezt most nem fogom!

Ahogy erre gondolt János, a ragadozó újra elindult a mélybe. Fogvatartója kibiztosította az orsót, és zsinórt engedett utána, majd a botot két kézzel megragadva befeszített. Ezúttal már érezte, hogy könnyebben jön a hal. – Fárad! – nyugtatta magát. Kisvártatva fejét ide-oda mozgatva újra felbukkant a fenevad. Lassan himbálózott az éjszakában. Kopoltyúival levegőt kapkodva egyre megadóbban küzdött életéért. Jakab és János együtt emelték be a csónakba. Hosszú teste szürkésfekete volt, mint a folyó iszapja, a horgászok ruhája megtelt nyálkával tőle. János szinte magánkívül volt örömeiben. Végigsimította fejétől farkáig a halat, szemei gyönyörködtek a látványban. Nem tudta, mennyi idő telhetett el, amikor testvére újabb felszólítására felocsúdott:

– Visszaengedjük!

Mindhárman emelték a hatalmas haltestet. Péter a farkát tartotta, Jakab a hasát, János a fejét. Óvatosan csúsztták vissza a csónakból a vízbe. A ragadozó három erőtlen hullámzó mozgást követően elindult a mélybe. Péter irigyen nézett utána.

– Na, hogy érzed magad, harcsavadász? Szűz kéz a kártyajátékban! A kezdő szerencséje! – nevetett Jakab. János aznap éjjel nem vette kézbe többé a botot. Szótlanul gondolkodott hajnalig a csónak orrára ülve:

– Szabad vagy! Túlságosan fenségesnek tartunk ahhoz, hogy felszeletelve fazékban lássunk! Mi nem zsákmányolni akartunk, hanem veled találkozni! Köszönöm, hogy a múltamon való rágódás közben visszahoztál a jelenbe, amelyet oly kevesen élünk át ebben a korban! Az összes könyvnél érdekfeszítőbb volt veled való harcom! Mert a legtöbb kötetben emberi hősökkel találkozunk. A szerzők saját magukból akarnak hőst, ahelyett, hogy alkotásaikban teremtenének. És, bár én győztem, rádöbentettél: ficánkolhatnak kishalak a felszínen, a folyó nagyvadja mélybe húz...

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Murányi Sándor Olivér

Látó Szépirodalmi Folyóirat